

Havs och vattenmyndigheten

Yttrande över remiss gällande uppdaterad vägledning för prövning av tillstånd till användning av växtskyddsmedel inom vattenskyddsområde

Er beteckning: 2449-2022

Allmänna synpunkter

Handledningen ger en god bakgrund till vattenskyddsområden och tillståndsplikten. Länsstyrelsen vill framföra synpunkter på avsnitt som behöver utvecklas mer för att bli tydliga och kunna användas på ett enhetligt och rättssäkert sätt.

Genomgående behövs en översyn så det blir tydligt vad som är juridiskt bindande och vad som är bör, borde eller ”bra att ha”.

Genomgående behövs även en översyn av förhållandet mellan gränsvärden för dricksvatten och skyldigheten att beakta miljö kvalitetsnormerna för vatten. När och hur ska respektive beaktas vid tillståndsprövning inom vattenskyddsområde?

Avsnitt 7.2 Ansökans innehåll – jordbruk- och trädgårdssektorn

Generellt är hela 7.2 med underrubriker svårsläst då det är blandat ska, bör, ”bra att”, ”som i regel behöver” med mera. Det är genomgående otydligt vad som är vad och var lagstödet finns.

Det skulle behövas en inledande del med vad som är juridiskt bindande för en ansökan som sker utifrån Naturvårdsverkets föreskrifter om spridning och viss övrig hantering av växtskyddsmedel (NFS 2015:2) respektive utifrån vattenskyddsskyddsföreskrifter. De uppgifter som anges i 7 kap. § 1 NFS 2015:2 är dock inte bindande för någon ansökan om tillstånd till växtskyddsmedel inom vattenskyddsområde. Det står ”bör” i första stycket men det tolkas ofta som ett ska och i flera av underrubrikerna blir det otydligt vad som gäller. I avsnitt 7.1 sista stycket står det ”**Visst stöd** för vad som **ska** ingå...”.

Av erfarenhet vet vi att det av många tolkas ordagrant att innehållet i 7 kap 1 § NFS 2015:2 ska vara med i ansökan för att kunna handläggas.

Sista stycket på sidan 16 ”I den uppdaterade versionen av Macro-db...”, kanske bör flyttas till rubriken 7.2.4 istället, den passar inte in där den ligger nu.

När det gäller underrubrikerna 7.2.1, 7.2.2 och så vidare så skulle det genomgående behövas en uppdatering av vad som är ska och bör. Som det står nu skulle tyvärr många tillsynsmyndigheter tolka hela listorna ordagrant och kräva in (i många fall) orimligt mycket information av sökande. Det är också otydligt vilka uppgifter som utgår från NFS 2015:2 och vilka som behövs för att göra en simulering med Macro-db. Texten tolkas även som att Macro-db är ett krav vid alla ansökningar.

7.2.1

För längre sedan var det den som skulle utföra själva spridningen som skulle vara sökande. Vi delar uppfattningen att det är verksamhetsutövaren/den som brukar jorden som bör söka och stycket är tydligt men kanske en notis om varför vägledningen har ändrats kan vara lämpligt? Risker finns att den äldre tolkningen lever kvar.

7.2.2

Det är oklart vilket stödet för att ta in dessa uppgifter är.

Andelen åkermark behövs i Macro-db men behövs den därmed anges i ansökningshandlingarna?

Det är även tveksamt ur säkerhetssynpunkt om kommunerna kan/vill lämna ut uppgifter om intagspunkt då det kan vara säkerhetsklassad information. Vilket är syftet med uppgifterna? Skyddsområdet är oftast utformat så att det finns ett brunnsområde eller liknande som vid behov har spridningsförbud, i övrigt är det oklart hur dessa känsliga uppgifter ska ha någon betydelse i handläggningen.

I denna punkt används både benämningarna intagspunkt samt uttagspunkt. Avses samma sak?

7.2.3

Även här är det oklart vad som är bör och ska och bra att ha, samt vilket stödet för att ta in uppgifterna är. Vissa av uppgifterna behövs i Macro-db men i ansökningshandlingarna?

7.2.4

Även här är det oklart vad som är bör och ska och bra att ha, samt vilket stödet för att ta in uppgifterna är.

Mening 2 ”Vidare behövs uppgifter om hur verksamhetsutövaren har beaktat principerna om integrerat växtskydd...”. Behövs enligt vem? Till vad? Vilket lagstöd? Integrerat växtskydd (IPM) ska alltid följas. Kontrollmyndigheterna är skyldiga att kontrollera samtliga användare av växtskyddsmedel regelbundet. Det är oklart vilket syftet är att upprepa detta i ansökan.

I tabellen om integrerat växtskydd på samma sida står det att sökande bör redovisa hur principerna beaktats och ”Ett sätt att redovisa detta är att beskriva den växtföljd som ...”. Detta är näst intill omöjligt då det finns hundratals sätt som lantbrukaren kan beakta IPM. Att använda sig av en välfungerande växtföljd är för de flesta en självklarhet för att kunna få bra skördar. Det är ofta bra med konkreta exempel i handledningar men här blir det alltför förenklat och väldigt otydligt hur myndigheten ska beakta dessa uppgifter i tillståndsprövningen. Det finns en risk att just växtföljden tas ordagrant.

”Vidare bör i förekommande fall framgå hur den planerade användningen förhåller sig till kraven på metod- och produktval enligt bekämpningsmedelsförordningen.” Det är inte tydligt vad som menas med detta, vad sökande ska redovisa och hur uppgifterna ska beaktas av tillståndsmyndigheten.

Angående grödans utveckling vid behandling: BBCH-skala är mer känd som DC-skalan eller DC-stadium.

Önskemål: Ibland ändras registreringsnummer under tillståndstiden. Länsstyrelsen önskar vägledning om hur det kan hanteras på ett sätt som är rättssäkert och tidseffektivt för både användare och myndighet.

7.2.4.1

Bra ställningstagande till en ofta återkommande fråga.

7.2.4.2

Första meningen bör kompletteras med vilka föreskrifter som avses. Nytt, bra stycke i övrigt.

Avsnitt 7.3 Riskbedömningar

Länsstyrelsen önskar vägledningen för att kunna göra bedömning om i vilka situationer det kan vara rimligt att kräva respektive inte kräva simuleringar med Macro-db eller motsvarande i ansökningshandlingarna. Varken i skyddsföreskrifter, NFS 2015:2 eller på annan plats specificeras kravet på platsspecifik riskbedömning. De allmänna hänsynsreglerna i miljöbalkens (1998:808) andra kapitel gäller dock alltid. Den inledande texten är bra och berör problemställningen

något men det kan förtydligas ytterligare för att skapa en röd tråd med var olika krav på innehåll och utförande kommer ifrån (lagstödet). Som avsnittet är utformat tolkas det som att Macro-db alltid behövs.

I handledningen bör det även förtydligas vem det är som gör simuleringar i Macro-db. Finns det några rekommendationer? I Östergötland har det varit sökande eller sökandes ombud/konsult som gjort simuleringarna och tillståndsmyndigheten har gjort stickprov.

7.3.3

I det tredje stycket under avsnitt 7.3.3 beskrivs det att simuleringar med Macro-db görs för en enskild substans i taget samt att om alla de simulerade halterna för alla ansökta medel i tillrinningsområdet summeras så skulle den simulerade totalhalten kunna hamna högre än dricksvattengränsvärdet för totalhalten av bekämpningsmedel på 0,5 µg/l. Vidare anges det i samma stycke att totalhalten väldigt sällan verkar överskrida gränsvärdet. Detta är ett problem som skulle behöva belysas ytterligare. Användarna behöver ofta söka för fler preparat än vad som kommer att användas, därför att det inte i förväg alltid går att veta vilka skadedjur, ogräs och svampar som kommer att behöva bekämpas. Det är svårt för myndigheten att fatta ett väl avvägt beslut mellan skydd för vattnet och den praktiska användbarheten för växtodlarna.

7.3.4 Rutan om glyfosat

Länsstyrelsen anser att fastläggning av växtskyddsmedel inte bör ses som en naturlig skyddsmekanism för ytvatten, då ämnen kan spridas från sedimenten.

7.4.1

Ytterligare vägledning om vilka reningsmetoder i växthus som anses lämpliga kan behövas. Är det tekniker som finns idag och är vanliga?

Avsnitt 7.5 Beslut

7.5.2 Miljökvalitetsnormer

Bra, nytt kapitel! Det här är något som, så vitt Länsstyrelsen vet, inte använts i vårt län tidigare på detta sätt. Men vi befarar att det är svårt att göra en rättssäker och rättvis bedömning utifrån nuvarande utformning av handledningen och den skulle behöva utvecklas.

Det första problemet är att MKN gäller för en vattenförekomst. Ett vattenskyddsområde kan utgöra en vattenförekomst, halva vattenförekomsten eller bara en liten del.

Det andra problemet är att vattenskyddsområde avser skydd för dricksvatten och praxis, inklusive Macro-db utgår för vad som anses säkert som dricksvatten för människor. Miljökvalitetsnormen är ett vidare begrepp och avser skydda människors hälsa och miljön.

Länsstyrelsen ifrågasätter inte behovet av att skydda vattenförekomster från skadliga ämnen. MKN ska dock inte äventyras i någon del av vattenförekomsten. Tillstånd inom vattenskyddsområden riskerar att inte uppnå syftet samtidigt som det skapar en orättvisa och snedviden konkurrenssituation mellan de som odlar inom respektive utom ett vattenskyddsområde.

7.5.2.2

I stycke två kan det vara lämpligt att även redovisa riktvärdena för ”utgångspunkt för att vända trend”.

7.5.2.4

Saknas det något på slutet? Det upplevs som att beskrivningen skulle behöva fortsätta, det är svårt att förstå hur handläggningen skulle gå till i praktiken.

Avsnitt 7.6 Exempel på villkor för att minska risk för punktutsläpp

7.6.1

Integrerat växtskydd är redan lagstiftning och det kan vara svårt att utforma villkor som gör någon skillnad mot vad som redan gäller. Jmf 7.6.6 och 7.6.8.

7.6.4

Meningen ”Det kan dock vara bra att till exempel ange villkor i områden som **man** vet är extra känsliga...”. Vem syftas på här? Sökande eller beslutande myndighet? Förslaget till villkor är dock bra och intressant för det öppnar upp för mer lokala bedömningar hos enskild verksamhetsutövare jämfört med det mer klassiska villkoret om skydds zoner på X meter vid vattendraget Y.

7.6.6 och 7.6.8

Bra att spruttesterna och förvaringen togs bort och motiveringen till detta.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av enhetschef Niclas Bäckman med miljöskyddshandläggare Jenny Gyllensvaan som föredragande. I handläggningen har även vattenutredare Felicia Stragrefeldt och lantbrukskonsulent Maria Weigl deltagit.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.